

แนวทางการควบคุมดูแลกิจการ ของคณะกรรมการองค์การมหาชน

(มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2561)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน

- พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม 2561
- จำนวนพิมพ์ : 700 เล่ม
- ISBN : 978-616-379-032-3
- จัดทำโดย : กองกิจการองค์การมหาชนและหน่วยงานของรัฐรูปแบบอื่น
สำนักงาน ก.พ.ร.
- พิมพ์ที่ : บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด
481/561 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0 2864 5689
โทรสาร 0 2864 5889
- ลิขสิทธิ์โดย : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
(สำนักงาน ก.พ.ร.)

คำอธิบาย

แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน เป็นการปรับปรุงแนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชน ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และมติคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในภายหลัง อาทิ หลักเกณฑ์การสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน และผู้อำนวยการองค์การมหาชน หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบองค์การมหาชน หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชน และการกำหนดกรอบวงเงินรวมสำหรับค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เป็นต้น

แนวทางดังกล่าวจำแนกเป็นสองประเภท คือ แนวทางที่ “ต้องปฏิบัติ” ตามข้อกำหนดมติคณะรัฐมนตรี หรือตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางที่เป็น “คำแนะนำ” ซึ่งรวบรวมมาจากแนวทางการบริหารของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตัวอย่างการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการ ในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่น

สรุปประเด็นการปรับปรุงที่สำคัญ ดังนี้

1) การปรับปรุงในภาพรวม

(1) แก้ไขชื่อเรื่อง จาก “แนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชน” เป็น “แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน”

(2) แก้ไข/เพิ่มเติมเนื้อหาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(3) เพิ่มเติมเนื้อหาให้ครอบคลุมมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง อาทิ หลักเกณฑ์การสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน และผู้อำนวยการองค์การมหาชน หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบองค์การมหาชน แนวทางการจ่ายชดเชยให้กับผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน การกำหนดกรอบวงเงินรวมสำหรับค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรขององค์การมหาชน

2) แนวทางที่กำหนดเพิ่มเติม

กรณีแนวทางที่ต้องปฏิบัติ

(1) เพิ่มเติมนายขึ้นต่ำของคณะกรรมการจากเดิมที่กำหนดให้ “มีอายุไม่ต่ำกว่าและไม่เกินกว่าที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งฯ แต่ต้องไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์” เป็น “มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ แต่ต้องไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน”

(2) กำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การมหาชน ให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี และให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

(3) เพิ่มเติมนโยบายการประเมินคณะกรรมการ โดยให้มีการประเมินตนเองทั้งแบบรายบุคคลและแบบทั้งคณะ

กรณีแนวทางที่เป็นคำแนะนำ

(1) เพิ่มเติมนโยบายของคณะกรรมการเรื่องวุฒิการศึกษา กำหนดให้คณะกรรมการควรมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

(2) เพิ่มเติมเรื่องการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ควรคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อที่ กพม. จะประกาศกำหนด โดยในระหว่างที่ กพม. ยังไม่ได้ประกาศกำหนด และองค์การมหาชนไม่อาจหาชื่อบุคคลที่เหมาะสมได้ อาจพิจารณาจากบัญชีรายชื่อกรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือบัญชีรายชื่อกรรมการอาชีพในทำเนียบ Thai Institute of Directors (Chartered Director) หรือคัดเลือกรายชื่อด้วยวิธีอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

(3) เพิ่มเติมเงื่อนไขการแต่งตั้งกรรมการ ที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการ ดังนี้

- กำหนดจำนวนที่ปรึกษาของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการ (ซึ่งไม่ใช่ที่ปรึกษาที่องค์การมหาชนจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามสัญญาจ้าง) จำนวนไม่เกิน 3 คน

- ไม่ควรแต่งตั้งผู้อำนวยการที่เพิ่งพ้นจากตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาขององค์การมหาชน หรือที่ปรึกษาของคณะกรรมการภายในระยะเวลา 1 ปี ยกเว้นมีเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษ

(4) ปรับแก้ไขให้มีการใช้ระบบสัญญาจ้างกับเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนทุกตำแหน่ง ระยะเวลาของสัญญาจ้างเป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการ ที่จะพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะงาน

(5) เพิ่มเติมเรื่องการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการองค์การมหาชนควรพิจารณากำหนดนโยบายให้กรรมการผ่านหลักสูตรการอบรมสำหรับกรรมการ เช่น หลักสูตรของ Director Certification Program (DCP) ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) หรือหลักสูตรการกำกับดูแลกิจการสำหรับกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนของสถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น กรณีกรรมการที่อยู่ในวาระยังไม่ผ่านการอบรมฯ ควรกำหนดให้ต้องเข้ารับการอบรมภายในวาระการดำรงตำแหน่ง

(6) แก้ไขแนวทางการบริหารทั่วไป โดยให้นำแนวคิดเรื่องการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มาปรับใช้ในการดำเนินงานแทนเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility)

(7) เพิ่มเติมเรื่องการประชุมของกรรมการ คณะกรรมการควรกำหนดให้มีการประชุม โดยไม่ต้องมีฝ่ายบริหาร (ผู้อำนวยการ) ร่วมด้วยไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 1 ปี เพื่อให้คณะกรรมการได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

(8) เพิ่มเติมแนวทางให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมขั้นต่ำไว้ในข้อบังคับ หากกรรมการขาดประชุมเกินกว่า 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลสมควร ถือว่าบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการอาจเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการฯ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งได้

(9) เพิ่มเติมเรื่องระบบการประเมิน โดยให้คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินคณะกรรมการตรวจสอบและอนุกรรมการคณะต่าง ๆ ด้วย

(10) เพิ่มเติมกรณีกรรมการขององค์การมหาชนจะดำรงตำแหน่งในองค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจอื่นเกินกว่าจำนวน 3 แห่งมิได้

แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชนเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชนตามมาตรา 24 และมาตรา 24/1 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และส่งเสริมให้คณะกรรมการองค์การมหาชนมีเครื่องมือกำกับการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

สารบัญ

1. ที่มา	1
2. วัตถุประสงค์	3
3. กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง	3
4. นิยามศัพท์	9
5. แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน	9
5.1 โครงสร้างคณะกรรมการ	9
5.1.1 องค์ประกอบและคุณสมบัติ	9
5.1.2 การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ	10
5.1.3 การกำหนดค่าตอบแทนคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะอนุกรรมการ	12
5.1.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการ	13
5.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	14
5.3 แนวทางการควบคุมดูแลการดำเนินการขององค์การมหาชน	16
5.3.1 แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์	16
5.3.2 แนวทางการบริหารการเงิน	17
5.3.3 แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคล	18
5.3.4 แนวทางการควบคุมภายใน	21
5.3.5 แนวทางการบริหารทั่วไป	22
5.3.6 แนวทางการบริหารการประชุม	23
5.3.7 แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน	25
5.3.8 การจัดทำประมวลจริยธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ	25

1. ที่มา

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ เรียกว่า “องค์การมหาชน” มีสถานะเป็นนิติบุคคล ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับกรณีที่รัฐบาล มีแผนงานหรือนโยบายด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะในการจัดทำบริการสาธารณะและ มีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งหน่วยงานบริหารขึ้นใหม่แตกต่างจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยมุ่งหมายให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเป็น การกิจที่มีได้มีลักษณะเชิงพาณิชย์ ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรเป็นหลัก รัฐให้เงินอุดหนุน หรือสามารถเลี้ยงตัวเองได้ รัฐมีอำนาจกำกับดูแลตามที่กฎหมายกำหนด การลงทุนต้องขอ ความเห็นชอบจากรัฐ และบุคลากรมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การปฏิบัติงานขององค์การมหาชนมีได้อยู่ในกรอบของกฎระเบียบราชการ การบริหารงาน มีความอิสระ คล่องตัว และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการองค์การมหาชนซึ่งมี อำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงาน ให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงาน อนุมัติแผน การลงทุนและแผนการเงิน ตลอดจนควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป การออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดต่าง ๆ

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 มีมติเห็นชอบแนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชนตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ให้เป็นมาตรฐาน การบริหารงานและให้องค์การมหาชนทุกแห่งนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้องค์การมหาชน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและการกำกับดูแลตนเองที่ดี

ต่อมา มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดย ปรับปรุงองค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ องค์การมหาชน และให้คณะกรรมการองค์การมหาชนพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งต้องเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจ ความซื่อสัตย์สุจริต การลดขั้นตอน การปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน

โดยที่มาตรา 5/8 (2) แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (กพม.) มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบาย แนวทาง และหลักเกณฑ์กลางที่เกี่ยวกับการบริหารและ พัฒนาองค์การมหาชน ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้ประกาศใช้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงสมควรที่จะมีการศึกษาปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากการนำแนวทางการบริหารไปปฏิบัติ พร้อมทั้ง

ตัวอย่างการบริหารจัดการที่ดีของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อวิเคราะห์ และปรับปรุง แนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และมติคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในภายหลัง เช่น หลักเกณฑ์การสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการ องค์การมหาชน และผู้อำนวยการองค์การมหาชน หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ องค์การมหาชน หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ องค์การมหาชน การกำหนดกรอบวงเงินรวมสำหรับค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เป็นต้น

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชนได้พิจารณาความเห็นของ คณะทำงานพิจารณาแนวทางการบริหารและกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การมหาชน ในการประชุม ครั้งที่ 8/2560 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2560 และครั้งที่ 3/2561 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2561 และมีมติเห็นชอบกับแนวทางดังกล่าว โดยกำหนดใหม่เป็น **“แนวทางการควบคุมดูแลกิจการ ของคณะกรรมการองค์การมหาชน”** ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และแก้ไข/เพิ่มเติมเนื้อหาให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ครอบคลุมมติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องและตัวอย่างการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จัดหมวดหมู่เนื้อหาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงตามที่องค์การมหาชนได้ให้ ความเห็นประกอบด้วย

กพม. ได้พิจารณาแนวทางการควบคุมดูแลการดำเนินการขององค์การมหาชน ตามความเห็นของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชนแล้วมีมติเห็นชอบให้ สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณามีมติให้องค์การมหาชนที่จัดตั้งโดย พระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ได้มีมติให้ยกเลิกแนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 และเห็นชอบกับแนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน และให้ องค์การมหาชนที่จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชนตามมาตรา 24 และมาตรา 24/1 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และส่งเสริมให้คณะกรรมการองค์การมหาชนมีเครื่องมือกำกับการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3. กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

มาตรา 17 การใช้จ่ายเงินขององค์การมหาชน ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการขององค์การมหาชนโดยเฉพาะ

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 19 ให้มีคณะกรรมการของแต่ละองค์การมหาชน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการ โดยมีองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

คณะกรรมการมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภายใต้บังคับวรรคสาม คณะกรรมการขององค์การมหาชนอาจประกอบด้วยผู้แทนของส่วนราชการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งก็ได้

มาตรา 19/1 ผู้ใดจะดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์การมหาชนเกินกว่าสามแห่งไม่ได้ ทั้งนี้ ให้นับรวมการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งและการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งกรรมการด้วย

การนับจำนวนการดำรงตำแหน่งกรรมการตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งที่ได้มีการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

มาตรา 20 ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่ง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
 - (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าและไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
 - (3) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง
 - (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - (5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - (6) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
 - (7) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง
- ความใน (1) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งองค์การมหาชนจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการขององค์การมหาชนนั้น

มาตรา 21 ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนใดจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การมหาชนนั้น หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การมหาชนนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่องค์การมหาชนเป็นผู้ถือหุ้น

มาตรา 22 ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 24 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินการขององค์การมหาชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานขององค์การมหาชน

(2) อนุมัติแผนการลงทุนและแผนการเงินขององค์การมหาชน

(3) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับองค์การมหาชนในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การมหาชน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ง) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินขององค์การมหาชน

(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ฉ) การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

(ช) การกำหนดขอบเขตเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้ตรวจสอบภายใน

(ซ) การกำหนดรูปแบบผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การมหาชน และเครื่องหมายขององค์การมหาชน

(4) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกำหนด

มาตรา 24/1 ในการควบคุมดูแลการดำเนินงานขององค์การมหาชน ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ ความซื่อสัตย์สุจริต การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน

มาตรา 25 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน และมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบตามมาตรา 24 (3) (ฉ) และคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

มาตรา 26 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการตรวจสอบ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 27 ให้องค์การมหาชนมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง ซึ่งจะเรียกชื่อตำแหน่งเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งก็ได้

คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ

มาตรา 27/1 ในการแต่งตั้งผู้อำนวยการต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุต้องแต่งตั้งผู้อำนวยการ และหากมีเหตุผลจำเป็นให้คณะกรรมการขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการรายงานผลให้ กพม. เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

มาตรา 33 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนขององค์การมหาชน เพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 39 การบัญชีขององค์การมหาชน ให้จัดทำตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์การมหาชน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และลงโทษทางวินัยของผู้ตรวจสอบภายใน ให้ผู้อำนวยการและคณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาร่วมกันแล้วเสนอให้คณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อนจึงดำเนินการได้

มาตรา 40 ให้องค์การมหาชนจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์การมหาชน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการ

มาตรา 42 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การมหาชน และเพื่อให้องค์การมหาชนมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการตามความเหมาะสมภายใต้การกำกับดูแลโดยมีเป้าหมายที่แน่ชัด ให้องค์การมหาชนอยู่ภายใต้ระบบการประเมินผลขององค์การมหาชนตามที่ กพม. กำหนด

3.2 มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2547 เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้บริหารองค์การมหาชน การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการขององค์การมหาชน และการพัฒนาการดำเนินงานและการประเมินผลองค์การมหาชน

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 8 (ฝ่ายกฎหมาย ระบบราชการ และการประชาสัมพันธ์) ซึ่งให้ความเห็นชอบการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้บริหารองค์การมหาชน การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการขององค์การมหาชน และการพัฒนาการดำเนินงานและการประเมินผลองค์การมหาชน

3.2.2 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 เรื่อง แนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชน

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการบริหารของคณะกรรมการองค์การมหาชน และให้องค์การมหาชนทุกแห่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป และเห็นชอบปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 7 กันยายน 2547 ในส่วนของการกำหนดกรอบเงินรวมสำหรับค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสำหรับองค์การมหาชนไว้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินอุดหนุนประจำปี เป็น “หากองค์การมหาชนใดไม่สามารถดำเนินการให้อยู่ในกรอบเงินดังกล่าวได้ ให้นำเสนอต่อ ก.พ.ร. เพื่อพิจารณาเป็นรายกรณี โดยให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย”

3.2.3 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2555 เรื่อง แนวทางการจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การมหาชน

3.2.4 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559 เรื่อง ขอบปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเฉพาะและหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2547 และมติคณะรัฐมนตรีทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชน ให้ กพม. รับผิดชอบการกำกับดูแล และกลั่นกรองเรื่องขององค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และองค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเฉพาะ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี จากเดิมที่มอบหมายให้ ก.พ.ร. รับผิดชอบ

3.2.5 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2560 เรื่อง ผลการดำเนินการตามมาตรา 5/8 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน และผู้อำนวยการองค์การมหาชน หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบองค์การมหาชน และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชน

4. นิยามศัพท์

องค์การมหาชน หมายถึง องค์การมหาชนที่ได้รับการจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการองค์การมหาชน

แนวทางที่ “ต้องปฏิบัติ” หมายถึง แนวทางที่กำหนดสืบเนื่องจากมีข้อกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ หรือเป็นแนวทางตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการต้องปฏิบัติตาม

แนวทางที่เป็น “คำแนะนำ” เป็นแนวทางที่รวบรวมจากแนวทางการบริหารของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตัวอย่างการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ซึ่งคณะกรรมการสามารถพิจารณานำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

5. แนวทางการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน

5.1 โครงสร้างคณะกรรมการ

5.1.1 องค์ประกอบและคุณสมบัติ (ต้องปฏิบัติ)

1) องค์ประกอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการ มีองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ แต่ต้องไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยกำหนดเป็น

(1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชน

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง อาจประกอบด้วยผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภารกิจขององค์การมหาชน

2) คุณสมบัติของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนซึ่งมีกรรมการโดยตำแหน่งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย (ยกเว้นกรรมการชาวต่างประเทศที่องค์การมหาชนจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการขององค์การมหาชนนั้น)

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ แต่ต้องไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน

(3) มีคุณวุฒิ ประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(6) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(7) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(8) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การมหาชนนั้น หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การมหาชนนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่องค์การมหาชนเป็นผู้ถือหุ้น

5.1.2 การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการ

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

1) คณะกรรมการยกร่างระเบียบการสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน เสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งให้ความเห็นชอบ

เนื้อหาของระเบียบฯ ประกอบด้วย หลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน หน้าที่ของคณะอนุกรรมการสรรหา ปฏิทินการสรรหา ขั้นตอนและวิธีการสรรหา พร้อมทั้งอัตราเบี้ยประชุมของคณะอนุกรรมการฯ เพื่อให้การสรรหาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เปิดเผย โปร่งใสและยุติธรรม

2) ประธานกรรมการองค์การมหาชนเป็นผู้มีอำนาจลงนามในระเบียบ ยกเว้นกรณี
ที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกำหนดไว้เป็นอื่น

3) กรรมการขององค์การมหาชนจะดำรงตำแหน่งในองค์การมหาชนอื่นเกินกว่า
จำนวนสามแห่งมิได้ โดยให้นับรวมการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งและได้รับมอบหมายให้
ปฏิบัติราชการแทนด้วย

แต่การนับจำนวนการดำรงตำแหน่งไม่รวมถึงการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งที่ได้มี
การมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

4) ระยะเวลาสรรหาประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน
กำหนดเป็นเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการสรรหา และหากมีเหตุผลจำเป็นให้
ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว
ให้คณะกรรมการรายงาน กพม. โดยเร็ว และ กพม. รายงานรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราช-
กฤษฎีกาจัดตั้ง พิจารณาเสนอรายชื่อให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

5) เมื่อประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งครบวาระ
การดำรงตำแหน่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธาน
กรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่า
ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) คณะกรรมการควรสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

2) การสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิควรพิจารณาสรรหาจากกรรมการที่มาจากบัญชี
รายชื่อที่ กพม. จะประกาศกำหนด ทั้งนี้ ในระหว่างที่ กพม. ยังไม่ได้ประกาศกำหนด และ
องค์การมหาชนไม่อาจหาชื่อบุคคลที่เหมาะสมได้ อาจพิจารณาคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อกรรมการ
รัฐวิสาหกิจ หรือบัญชีรายชื่อกรรมการอาชีพในทำเนียบ Thai Institute of Directors (Chartered
Director) หรือคัดเลือกรายชื่อด้วยวิธีอื่นที่คณะกรรมการกำหนด ก็ได้

3) กรรมการขององค์การมหาชนจะดำรงตำแหน่งในองค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจอื่น
เกินกว่าจำนวนสามแห่งมิได้

5.1.3 การกำหนดค่าตอบแทนคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการ (ต้องปฏิบัติ)

1) การได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ กรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการขององค์การมหาชน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด คือ

1.1) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าเบี้ยประชุมของคณะกรรมการตามช่วงอัตราเบี้ยประชุมและการจัดกลุ่มขององค์การมหาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มองค์การมหาชน	อัตราเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ
กลุ่มที่ 1 พัฒนาและดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐเฉพาะด้าน	6,000 – 20,000 บาท
กลุ่มที่ 2 บริการที่ใช้เทคนิควิชาการเฉพาะด้านหรือสหวิทยาการ	6,000 – 16,000 บาท
กลุ่มที่ 3 บริการสาธารณะทั่วไป	6,000 – 12,000 บาท

1.2) ให้กำหนดอัตราเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะอนุกรรมการ ดังนี้

- (1) กรรมการ ให้ได้รับในช่วงของอัตราต่อเดือนตามกลุ่มขององค์การมหาชน
 - (2) ประธานกรรมการ ให้ได้รับในอัตราสูงกว่ากรรมการร้อยละ 25
 - (3) กรรมการตรวจสอบและอนุกรรมการ ให้ได้รับเป็นรายเดือนตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ไม่เกินครึ่งหนึ่งของอัตราเบี้ยประชุมกรรมการ
 - (4) ประธานกรรมการตรวจสอบและประธานอนุกรรมการ ให้ได้รับในอัตราสูงกว่ากรรมการตรวจสอบและอนุกรรมการร้อยละ 25
 - (5) ที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ให้ได้รับในอัตราที่คณะกรรมการกำหนด แต่ไม่สูงเกินกว่าอัตราเบี้ยประชุมกรรมการ
 - (6) ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ในองค์การมหาชน ไม่ได้รับเบี้ยประชุม
- ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะอนุกรรมการ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนเฉพาะเดือนที่มีการประชุมและบุคคลนั้นได้เข้าร่วมประชุมด้วย

1.3) ให้คณะกรรมการแต่ละแห่งเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าเบี้ยประชุมของ คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

2) การกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่น กำหนดให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่นเฉพาะในกรณีเดินทางไปปฏิบัติงาน ขององค์การมหาชน เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ เป็นต้น ในอัตราที่ราชการกำหนด สำหรับข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูง ส่วนประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการ ตรวจสอบ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ให้ได้รับในอัตราที่ราชการกำหนดสำหรับ ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับต้น ซึ่งเป็นการเบิกจ่ายตามค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง

3) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2547 กำหนดให้ ก.พ.ร. เป็นผู้มีอำนาจ ในการประเมินค่างานและพิจารณาจัดกลุ่มองค์การมหาชน และคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559 มีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน รับผิดชอบดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีนี้

4) คณะรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาการจัดกลุ่มองค์การมหาชนกลุ่มที่ 1

5.1.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการ

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

1) แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อทำหน้าที่เสนอคณะกรรมการองค์การมหาชน พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชี พิจารณาตัดสินในกรณีที่ฝ่ายบริหารและผู้สอบบัญชีมีความเห็น ไม่ตรงกันเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน พิจารณาและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง โยกย้าย ถอดถอน เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และประเมินผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ทบทวนและอนุมัติกฎบัตรของหน่วยตรวจสอบภายใน แผนการตรวจสอบ และงบประมาณ ของหน่วยตรวจสอบภายใน จัดหาที่ปรึกษาจากภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพในการให้ คำแนะนำหรือช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ค่าใช้จ่ายขององค์การมหาชน ประชุม ร่วมกับผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน และที่ปรึกษาภายนอกตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมถึงจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะกรรมการองค์การมหาชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

2) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการใน คณะกรรมการองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการสรรหาให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชนซึ่งต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3) แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้อำนวยการองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาดำเนินการสรรหาบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ คุณสมบัติ และคุณลักษณะให้เหมาะสมกับตำแหน่งผู้อำนวยการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) คณะกรรมการอาจพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น ๆ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และค่าใช้จ่ายขององค์การมหาชนเป็นสำคัญ รวมถึงอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 3 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การมหาชน (ไม่ใช่ที่ปรึกษาที่องค์การมหาชน จ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามสัญญาจ้าง) และให้มีวาระเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ทั้งนี้ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการจะได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนเฉพาะเดือนที่เข้าร่วมประชุม

2) หากไม่มีเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษ คณะกรรมการไม่ควรแต่งตั้งให้ผู้อำนวยการที่พ้นจากตำแหน่งมาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาขององค์การมหาชนหรือที่ปรึกษาของคณะกรรมการภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง

5.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (ตอ้งปฏิบัติ)

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินการและกิจการทั่วไปขององค์การมหาชน รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์และงบประมาณประจำปีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอำนาจหน้าที่ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานขององค์การมหาชน

2) อนุมัติแผนการลงทุนและแผนการเงินขององค์การมหาชน

3) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับองค์การมหาชนในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การมหาชน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ง) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินขององค์การมหาชน
(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน
(ฉ) การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ
(ช) การกำหนดขอบเขตเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและ
ผู้ตรวจสอบภายใน

(ซ) การกำหนดรูปแบบผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การมหาชน
และเครื่องหมายขององค์การมหาชน

4) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม อาทิ

(1) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินขององค์การมหาชน
(2) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(3) กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามหลักเกณฑ์
ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(4) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบัญชีขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามมาตรฐาน
การบัญชี และรับทราบรายงานผลการตรวจสอบภายใน

(5) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน ลงโทษทางวินัยของ
ผู้ตรวจสอบภายใน

(6) แต่งตั้งบุคคลภายนอกที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
เป็นผู้สอบบัญชี และพิจารณารายงานผลการสอบบัญชีขององค์การมหาชน

(7) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการได้ตามที่กำหนดใน
พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน

(8) แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ

(9) แต่งตั้งผู้อำนวยการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุต้องแต่งตั้ง และ
หากมีเหตุผลจำเป็นให้พิจารณาขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จ
ภายในระยะเวลาดังกล่าวให้รายงานผลให้ กพม. เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

5) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกำหนด

5.3 แนวทางการควบคุมดูแลการดำเนินการขององค์การมหาชน

5.3.1 แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์

คณะกรรมการมีหน้าที่กำกับการวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์การ โดยยึดแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

องค์การมหาชนต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปี และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

- 1) กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปี
 - (1) จัดประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อวางแผนในจำนวนครั้งที่เหมาะสม
 - (2) มีกระบวนการในการวางแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้
 - กำหนดขั้นตอนและผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ
 - กำหนดกรอบเวลาที่ใช้ในการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว และเหตุผลที่ใช้ในการกำหนดกรอบเวลาเช่นนั้น
 - ดำเนินกิจกรรมในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบเวลาที่กำหนดไว้
 - (3) มีการระบุวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในการนำไปปัจจัยต่อไปมาประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์
 - ความต้องการ ความคาดหวัง ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัน
 - สภาพการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศขององค์การมหาชน
 - นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางด้านเทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อบริการและการดำเนินการขององค์การมหาชน
 - จุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ขององค์การมหาชน
 - การศึกษาวิเคราะห์ถึงโอกาสในการปรับเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้กับบริการ หรือกิจกรรมที่มีความสำคัญกว่า
 - ความเสี่ยงในด้านการเงิน สังคมและจริยธรรม กฎหมาย ข้อบังคับ และด้านอื่น ๆ
 - การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระดับประเทศหรือระดับโลก
 - ลักษณะเฉพาะขององค์การมหาชน
 - จุดแข็ง จุดอ่อนของหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัน

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ (ต่อ)

(4) กำหนดให้มีการจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หลัก แผนปฏิบัติงาน รวมทั้งเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติงาน และระบุระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น

(5) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเปิดกว้างให้มีการสื่อสารทำความเข้าใจของแผนปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร

(6) วันที่จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณสำเร็จ

2) การทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปี

(1) การทบทวนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

(2) การจัดทำรายงานหรือบันทึกแสดงเหตุผลการทบทวนและปรับปรุงแผน

3) การควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปี

(1) การกำกับให้มีการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์หลัก รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

(2) การติดตามและกำกับให้มีระบบรายงานเปรียบเทียบผลสำเร็จของงานกับเป้าหมายของแผนเป็นระยะ

(3) ผลการปฏิบัติตามแผน

5.3.2 แนวทางการบริหารการเงิน

คณะกรรมการมีหน้าที่ กำกับการบริหารการเงินขององค์การมหาชน โดยยึดแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

กำกับให้มีการจัดวางระบบงานในด้านการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ และการจัดหาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้การบริหารงานคล่องตัวและทันสมัยตามหลักสากล และให้มีการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) กำกับให้มีการกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพขององค์การมหาชน โดยพิจารณาจากต้นทุนต่อหน่วยเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้องค์การมหาชนมีต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำกว่า หรือผลผลิตที่สูงกว่าหากมีค่าใช้จ่ายเท่ากัน

2) กำกับให้องค์การมหาชนบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพมีการลดค่าใช้จ่ายและ/หรือหารายได้ เพื่อลดการพึ่งพางบประมาณแผ่นดิน

5.3.3 แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคล

คณะกรรมการมีหน้าที่กำกับการบริหารงานบุคคลขององค์การมหาชน โดยยึดแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

1) กำกับให้ฝ่ายบริหารจัดการระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เพื่อให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน

2) กำกับให้ผู้อำนวยการใช้ประโยชน์ทรัพยากรบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มองค์การมหาชน	ลักษณะขององค์การมหาชน
กลุ่มที่ 1 พัฒนาและดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐเฉพาะด้าน อัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการ (เงินเดือนประจำ) 100,000 – 300,000 บาท	องค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายสำคัญเฉพาะด้านของรัฐให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในระยะเวลาจำกัด ซึ่งต้องการผู้บริหารที่มีความสามารถสูงในการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ การบริหารเครือข่ายหรือการบริหารองค์กรที่มีสาขา ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งนี้ องค์การมหาชนที่จะถูกจัดลงในกลุ่มที่ 1 ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
กลุ่มที่ 2 บริการที่ใช้เทคนิควิชาการเฉพาะด้านหรือสหวิทยาการ อัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการ 100,000 – 250,000 บาท	องค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่ใช้วิชาชั้นระดับสูง ซับซ้อน หรือเป็นงานศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่มีเป้าหมาย ในการริเริ่มหรือสร้างนวัตกรรมที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะ และความสามารถในการบริหารองค์กรที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีขอบเขตการทำงานครอบคลุมในระดับประเทศหรือต้องดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์โดยการร่วมมือกับต่างประเทศ
กลุ่มที่ 3 บริการสาธารณะทั่วไป อัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการ 100,000 – 200,000 บาท	องค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ดำเนินงานศึกษาวิจัยทั่วไปหรืองานบริการทั่วไปหรืองานปกติประจำ หรืองานให้บริการแก่กลุ่มลูกค้า/ผู้รับบริการเฉพาะครอบคลุมในขอบเขตจำกัด ใช้ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารองค์กรขนาดเล็กที่มีธุรกรรมไม่หลากหลาย

อัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการองค์การมหาชนประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ค่าตอบแทนพื้นฐาน หมายถึงเงินเดือนประจำ และประโยชน์ตอบแทนอื่นที่เป็นตัวเงิน และจ่ายเป็นรายเดือน เช่น ค่าพาหนะ ค่าประกันชีวิตหรืออุบัติเหตุ ค่าประกันสังคม เงินช่วยเหลือการศึกษาของบุตร เงินสำรองเลี้ยงชีพ ให้ได้รับการเฉพาะตัว และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการองค์การมหาชนกำหนด และค่าตอบแทนผันแปร หมายถึง ค่าตอบแทนพิเศษที่ขึ้นกับผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการองค์การมหาชน โดยจ่ายภายหลังประเมินผลงานสิ้นปี คิดเป็นอัตราไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินเดือนประจำ

ค่าตอบแทนรวมของผู้อำนวยการ = เงินเดือนประจำ + 25% เป็นประโยชน์ตอบแทนอื่น + 25% ค่าตอบแทนผันแปร

4) กำหนดอัตราเงินเดือนและสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่และลูกจ้างที่เหมาะสมกับภาระงานและความสามารถในการจ่ายค่าตอบแทนของหน่วยงาน และไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

5) ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่ให้เกินกว่าร้อยละสามสิบของงบประมาณค่าใช้จ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการองค์การมหาชนในปีงบประมาณนั้น ยกเว้น องค์การมหาชนที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องกำกับให้องค์การมหาชนหารายได้เพื่อนำมาจ่ายในส่วนที่เกินกว่าที่กำหนด

กรอบวงเงินรวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร =
$$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร}}{\text{งบประมาณค่าใช้จ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงินประจำปี (เงินอุดหนุน + เงินทุนสะสม + รายได้)}} \times 100$$

คำอธิบาย 1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร หมายถึง ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรที่เป็นไปตามสิทธิของบุคคล ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าสวัสดิการ และค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงาน (ถ้ามี) ของเจ้าหน้าที่ รวมทั้ง เงินเดือนและค่าตอบแทนผันแปรของผู้อำนวยการ

2. งบประมาณค่าใช้จ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงิน หมายถึง วงเงินงบประมาณขององค์การมหาชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการองค์การมหาชนให้ใช้เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณนั้น ๆ ซึ่งมีที่มาของเงินประกอบด้วย เงินอุดหนุนประจำปี เงินทุนสะสม และเงินรายได้

- 6) กำกับให้มีการจัดทำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานในทุกตำแหน่ง
- 7) กำกับให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนการเลิกจ้างในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

(1) กรณีเลิกจ้างผู้อำนวยการก่อนครบอายุสัญญาจ้าง ให้จ่ายค่าตอบแทนการเลิกจ้างกรณีเลิกจ้างก่อนครบอายุสัญญาจ้างตามที่ระบุในสัญญาจ้าง เว้นแต่ ผู้อำนวยการไม่ผ่านการประเมินผลการทำงาน หรือบกพร่องต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นผู้อำนวยการ ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายจัดตั้งองค์การมหาชน หรือการเลิกจ้างตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง หรือกรณีอื่น ๆ อาทิทุจริตต่อหน้าที่ จงใจทำให้องค์การมหาชนได้รับความเสียหายละทิ้งหน้าที่เป็นเวลา 3 วันทำงาน ติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(2) กรณีสิ้นสุดสัญญาจ้างผู้อำนวยการ ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าตอบแทนการเลิกจ้างกรณีสิ้นสุดสัญญาจ้าง โดยระบุไว้ในสัญญาจ้าง

(3) กรณีเลิกจ้างเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างก่อนครบอายุสัญญาจ้าง (กรณีเลิกจ้างก่อนครบสัญญาจ้างโดยไม่มีความผิด) ให้จ่ายค่าตอบแทนการเลิกจ้างตามที่ระบุในสัญญาจ้าง หรือระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนการเลิกจ้าง

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) กำหนดให้ใช้ระบบสัญญาจ้างกับเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนทุกตำแหน่ง โดยพิจารณาระยะเวลาของสัญญาจ้างตามความเหมาะสมกับลักษณะงาน ทั้งนี้ ควรกำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อการเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนหรือการดำรงอยู่ในตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งหรือเลิกจ้าง

ผู้อำนวยการองค์การมหาชนเป็นผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนตามสัญญาจ้าง มีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และไม่ใช่เจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน ตามนัย มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

ทั้งนี้ ผู้อำนวยการถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 4 (15) แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2542

2) ส่งเสริมให้มีการนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการสรรหา การคัดเลือก การพัฒนา การประเมิน และการให้ค่าตอบแทน

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ (ต่อ)

3) กำหนดระเบียบการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชน ที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่ชัดเจน เช่น องค์การมหาชนมีผลการประเมินการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นการบรรลุวัตถุประสงค์จัดตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่า เจ้าหน้าที่องค์การมหาชนที่ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษมีผลการปฏิบัติงานทั้งในระดับทีมงานและระดับบุคคลเป็นที่ยอมรับ เป็นต้น

4) ประกาศนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษว่าขึ้นอยู่กับผลประกอบการในภาพรวมขององค์การมหาชนให้เจ้าหน้าที่องค์การมหาชนทราบล่วงหน้าตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าตอบแทนพิเศษตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกปี

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 มีมติเห็นชอบให้เพิ่มเติม แนวทางที่เป็นคำแนะนำ ดังนี้

คณะกรรมการการควรพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนผันแปรแก่ผู้อำนวยการองค์การมหาชน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2547 ให้ได้รับเต็มตามจำนวน เมื่อมีผลการประเมินองค์การมหาชนและผู้อำนวยการองค์การมหาชนอยู่ในระดับ “คุณภาพ” (โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป)

5.3.4 แนวทางการควบคุมภายใน (ต้องปฏิบัติ)

คณะกรรมการต้องกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการตรวจสอบภายใน โดยมีผู้ตรวจสอบภายในทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการ และต้องกำกับให้ฝ่ายบริหารจัดการให้มีระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในตามแนวทางของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม

ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหาร และบุคลากรของหน่วยรับตรวจต้องสร้างบรรยากาศของการควบคุม เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมภายใน โดยส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในหน่วยรับตรวจเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ และตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการควบคุมภายใน รวมทั้งดำรงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี

2) การประเมินความเสี่ยง

ฝ่ายบริหารต้องประเมินความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจอย่างเพียงพอและเหมาะสม

3) กิจกรรมการควบคุม

ฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อป้องกัน หรือลดความเสียหาย ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

4) สารสนเทศและการสื่อสาร

ฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีสารสนเทศอย่างเพียงพอ และสื่อสารให้ฝ่ายบริหารและบุคลากรอื่น ๆ ที่เหมาะสมทั้งภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้สารสนเทศนั้นในรูปแบบที่เหมาะสมและทันเวลา

5) การติดตามประเมินผล

ฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีการติดตามประเมินผล โดยการติดตามผลในระหว่างการทำงาน และการประเมินผลเป็นรายครั้งอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในที่วางไว้เพียงพอ เหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติจริง และมีประสิทธิผล

5.3.5 แนวทางการบริหารทั่วไป

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

คณะกรรมการต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการศึกษากฎหมายมติคณะรัฐมนตรีและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับกับองค์การมหาชนให้ครบถ้วน ติดตามข้อมูลการปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเหล่านั้นให้ทันสมัยที่สุด

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) คณะกรรมการอาจพิจารณากำหนดนโยบายให้กรรมการขององค์การมหาชนต้องผ่านหลักสูตรการอบรมสำหรับกรรมการ เช่น หลักสูตร Director Certification Program (DCP) หรือ หลักสูตร Director Accreditation Program (DAP) ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) หรือหลักสูตรการกำกับดูแลกิจการสำหรับกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนของสถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น หรือกรณีกรรมการที่อยู่ในวาระยังไม่ผ่านการอบรมในหลักสูตรกรรมการควรกำหนดให้ต้องเข้ารับการอบรมภายในวาระการดำรงตำแหน่ง

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ (ต่อ)

2) คณะกรรมการควรส่งเสริมให้องค์การมหาชนนำแนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มาปรับใช้ในการดำเนินงาน

3) คณะกรรมการควรกำกับให้มีการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสในการดำเนินกิจการ ในรายงานประจำปี หรือ เว็บไซต์ขององค์การมหาชน โดยมีหัวข้อที่ควรเปิดเผย ดังนี้

3.1) รายงานการประจำปี มีเรื่องที่ควรเปิดเผย อาทิ ประวัติความเป็นมาของ องค์การมหาชน การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สำคัญ ความเสี่ยงสำคัญขององค์การ ผลการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักที่ผ่านมา ภาพรวมการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักในปัจจุบัน ข้อมูลเชิงสถิติและคำอธิบายภาพรวมแผนยุทธศาสตร์และเป้าหมายการปฏิบัติงานขององค์การ ในระยะเวลา 3 - 5 ปีข้างหน้า โครงสร้างของคณะกรรมการและอนุกรรมการ รายงานการวิเคราะห์ ด้านการเงิน ด้านความเสี่ยง และด้านภารกิจหลักขององค์การ งบการเงินหรือรายงานทางการเงิน ข้อมูลประวัติคณะกรรมการ ข้อมูลการเข้าประชุมของคณะกรรมการ

3.2) เว็บไซต์ขององค์การมหาชน มีเรื่องที่ควรเปิดเผย อาทิ รายงานประจำปี โครงการลงทุนที่สำคัญ (ถ้ามี) การจัดซื้อจัดจ้าง การแสลงทิศทางนโยบายขององค์การโดยผู้บริหาร การปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐ (ถ้ามี) แผนงานที่สำคัญ นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี ผลการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการเงินและภารกิจหลัก ข้อบังคับและ/หรือระเบียบขององค์การมหาชน รายงานผลการประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานขององค์การมหาชน

5.3.6 แนวทางการบริหารการประชุม

คณะกรรมการมีหน้าที่กำกับการบริหารการประชุม โดยยึดแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

คณะกรรมการต้องกำกับให้มีการจัดประชุมทุกเดือนหรืออย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง ตามความเหมาะสม

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

1) คณะกรรมการควรกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการโดยไม่ต้องมีฝ่ายบริหาร (ผู้อำนวยการ) ร่วมด้วย ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 1 ปี เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2) คณะกรรมการควรกำกับการบริหารการประชุมตามแนวทาง ดังนี้

(1) ดำเนินการประชุมตามวาระที่กำหนดไว้

(2) ควรกำหนดจำนวนขั้นต่ำของการเข้าร่วมประชุมของกรรมการไว้ในข้อบังคับขององค์การมหาชนว่า หากกรรมการผู้ใดขาดการประชุมเกินกว่า 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลสมควร ให้ถือว่ากรรมการผู้นั้นไม่ประสงค์ที่จะเป็นกรรมการอีกต่อไปเพราะบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งคณะกรรมการอาจจะเสนอต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการฯ ให้กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

(3) วาระสำคัญที่ควรเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ

- แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปี
- แผนและรายงานผลการลงทุนและการเงิน
- การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การมหาชน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน
- ระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อกำหนดการบริหารงาน
- โครงสร้างอัตรากำลัง อัตรากำลังเงินเดือน
- แผนและรายงานผลการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การบริหารความเสี่ยง การบริหารจัดการสารสนเทศ การบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านภารกิจหลัก
- รายงานกิจการประจำปี
- รายงานผลการดำเนินการขององค์การมหาชนแก่รัฐมนตรีที่กำกับดูแล
- การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ

(4) กรรมการทุกรายที่เข้าร่วมประชุมต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อมติคณะกรรมการ เว้นแต่ได้แสดงการคัดค้านในที่ประชุม โดยปรากฏในรายงานการประชุม หรือได้ทำหนังสือถึงประธานภายใน 3 วันนับแต่วันประชุม

(5) กรรมการควรใช้สิทธิซักถามในที่ประชุมก่อนที่จะลงมติใด ๆ รวมทั้งควรกำกับให้องค์การมหาชนจัดทำรายงานการประชุมที่ครบถ้วน ถูกต้อง และมีรายละเอียดพอสมควรด้วย

5.3.7 แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการมีหน้าที่กำกับการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การมหาชน โดยยึดแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ต้องปฏิบัติ

1) การประเมินหน่วยงาน

(1) คณะกรรมการต้องกำกับให้องค์การมหาชนดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(2) คณะกรรมการต้องกำกับให้องค์การมหาชนประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีตามหลักเกณฑ์ที่ กพม. กำหนด

2) การประเมินคณะกรรมการ

คณะกรรมการต้องจัดให้มีระบบการประเมินคณะกรรมการ โดยมีการประเมินตนเองแบบรายบุคคลและแบบทั้งคณะ เมื่อทราบผลการประเมินคณะกรรมการจะร่วมกันกำหนดแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

3) การประเมินผู้อำนวยการและผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการและผู้บริหารระดับสูง (ผู้บริหารที่รองจากผู้อำนวยการ 1 - 2 ระดับ) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน หมายถึง มีตัวชี้วัด น้ำหนัก และเป้าหมาย เป็นรูปธรรม สามารถวัดผลได้ และเป็นการตกลงร่วมกัน ก่อนเริ่มปีงบประมาณ/ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน รวมถึงต้องนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ใช้ประกอบการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนผันแปรเมื่อสิ้นปีของผู้อำนวยการตามมติคณะรัฐมนตรีหรือการขึ้นเงินเดือนประจำปี เป็นต้น

แนวทางที่เป็นคำแนะนำ

คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินคณะกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการ คณะต่าง ๆ

5.3.8 การจัดทำประมวลจริยธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ต้องปฏิบัติ)

คณะกรรมการต้องกำกับให้มีการกำหนดประมวลจริยธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติ
องค์การมหาชน
พ.ศ. ๒๕๔๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์การมหาชน” หมายความว่า องค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่น ในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“คณะกรรมการ”^๒ หมายความว่า คณะกรรมการของแต่ละองค์การมหาชน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการ หรือผู้บริหารสูงสุดซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่น ขององค์การมหาชน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๙ ก/หน้า ๕/๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

^๒ มาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “คณะกรรมการ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

หมวด ๑

การจัดตั้ง และวัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน

มาตรา ๕ เมื่อรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ และมีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งหน่วยงานบริหารขึ้นใหม่แตกต่างไปจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยมีความมุ่งหมายให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ได้

กิจการอันเป็นบริการสาธารณะที่จะจัดตั้งองค์การมหาชนตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ การรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การศึกษาอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการวิจัย การถ่ายทอดและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การบริการทางการแพทย์ และสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หรือการดำเนินการอันเป็นสาธารณประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ โดยต้องไม่เป็นการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรเป็นหลัก

การพิจารณากิจการตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยข้อเสนอแนะของ กพม.^๓

มาตรา ๕/๑^๔ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชนคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กพม.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการรัฐมนตรี และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในการบริหารองค์การมหาชนอย่างน้อยสองคน

ให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของ กพม.

^๓ มาตรา ๕ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๔ มาตรา ๕/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๕/๒^๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๕/๓^๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะดำรงตำแหน่งกรรมการที่ปรึกษา หรือตำแหน่งอื่นใดขององค์การมหาชนในเวลาเดียวกันไม่ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการ ที่ปรึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดขององค์การมหาชน ให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้กรรมการผู้นั้นลาออกจากตำแหน่งกรรมการที่ปรึกษา หรือตำแหน่งอื่นใดขององค์การมหาชนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออก ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมาตั้งแต่นั้น

มาตรา ๕/๔^๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและมีการแต่งตั้งกรรมการแทน หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

^๕ มาตรา ๕/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^๖ มาตรา ๕/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^๗ มาตรา ๕/๔ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๕/๕^๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕/๒
- (๔) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๕/๓ วรรคหนึ่ง
- (๕) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๕/๖^๔ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้ กพม. ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่

มาตรา ๕/๗^{๕๐} ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของ กพม. โดยอนุโลม

มาตรา ๕/๘^{๕๑} กพม. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบในการจัดตั้ง การรวม หรือการยุบเลิกองค์การมหาชน
- (๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบาย แนวทาง และหลักเกณฑ์กลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งการรวม การยุบเลิก การบริหารและพัฒนา และการประเมินผลขององค์การมหาชน
- (๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์กลางเกี่ยวกับการสรรหา ประธานกรรมการ กรรมการในคณะกรรมการ และผู้อำนวยการ

^๔ มาตรา ๕/๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๔ มาตรา ๕/๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๕๐} มาตรา ๕/๗ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๕๑} มาตรา ๕/๘ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๔) เสนอแนะหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน การถือหุ้นหรือการเข้าเป็นหุ้นส่วน การเข้าร่วมทุนในกิจการของนิติบุคคลอื่น และการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ ตามมาตรา ๑๘ ต่อคณะรัฐมนตรี

(๕) เสนอแนะหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของ ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการตรวจสอบ และอนุกรรมการขององค์การมหาชน ตามมาตรา ๒๖ รวมทั้งอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามมาตรา ๓๔ ต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) กลั่นกรองการโอนอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐให้แก่องค์การมหาชน ที่จะจัดตั้งขึ้น ตามมาตรา ๙ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๗) เสนอแนะหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและ บุคลากรขององค์การมหาชนภายหลังการยุบเลิกองค์การมหาชนต่อคณะรัฐมนตรี

(๘) เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นประกอบการ พิจารณา

(๙) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย

(๑๐) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา และการประเมินผล ขององค์การมหาชนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย

มาตรา ๖ ให้องค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐ และเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๗ ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนตามมาตรา ๕ อย่างน้อย จะต้องมีความ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อขององค์การมหาชน

(๒) ที่ตั้งของสำนักงานใหญ่

(๓) วัตถุประสงค์ และอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ของ องค์การมหาชน

(๔) องค์ประกอบของคณะกรรมการ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรง ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๕) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ

- (๖) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน
 - (๗) ทุน รายได้ งบประมาณ และทรัพย์สิน
 - (๘) การบริหารงานบุคคล สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น
 - (๙) การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินผลงานขององค์การมหาชน
 - (๑๐) การยุบเลิกองค์การมหาชนในกรณีที่องค์การมหาชนตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะกิจ หรือตั้งขึ้นโดยมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด
 - (๑๑) ข้อกำหนดอื่น ๆ อันจำเป็นเพื่อให้กิจการขององค์การมหาชนดำเนินการไปได้โดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
 - (๑๒) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกา
- การกำหนดตาม (๓) ถึง (๑๑) ต้องอยู่ภายในกรอบของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นอย่างอื่นได้ ก็ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานั้น

มาตรา ๘^{๑๒} ในกรณีที่ปัญหาการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งในการดำเนินการขององค์การมหาชนกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมาย ให้ กพม. เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดและกำหนดระเบียบแบบแผนเพื่อการประสานงานระหว่างองค์การมหาชน ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

คำวินิจฉัยและระเบียบแบบแผนที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้้องค์การมหาชน ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

มาตรา ๙ ในกรณีที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อดำเนินกิจการหนึ่งกิจการใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐได้อยู่แล้ว ซึ่งจะมีปัญหาการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันในการดำเนินการ และคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุมัติให้มีการโอนอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้น ให้แก่องค์การมหาชนที่จะจัดตั้งขึ้น ให้อำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นโอนไปเป็นขององค์การมหาชนในวันที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนมีผลใช้บังคับ เว้นแต่เงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำที่ยังคงมีผู้ครองตำแหน่งอยู่ในสังกัดส่วนราชการใด ให้ยังคงเป็นส่วนราชการนั้นต่อไปจนกว่าจะมีการยุบตำแหน่งนั้น ๆ

^{๑๒} มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

สิทธิตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงสิทธิในการใช้หรือสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินที่เป็นที่ราชพัสดุหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มีอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๐ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามมาตรา ๙ ถ้าสมัครใจจะเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชน ให้แจ้งความจำนงค์เป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา และจะต้องผ่านการคัดเลือกหรือการประเมิน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๑ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน ตามมาตรา ๑๐ เป็นข้าราชการ ให้ถือว่าออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี

ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนตามมาตรา ๑๐ เป็นลูกจ้างของส่วนราชการ ให้ถือว่าออกจากราชการเพราะทางราชการยุบเลิกตำแหน่งหรือเลิกจ้าง โดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาการทำงานสำหรับคำนวณสิทธิประโยชน์ตามข้อบังคับขององค์การมหาชน ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการผู้ใดเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชนตามมาตรา ๑๐ ประสงค์จะให้นับเวลาราชการหรือเวลาทำงาน ในขณะที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างต่อเนื่องกับเวลาทำงานของเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชน แล้วแต่กรณี ก็ให้มีสิทธิกระทำได้โดยแสดงความจำนงค์ว่าไม่ขอรับบำเหน็จหรือบำนาญ

การไม่ขอรับบำเหน็จหรือบำนาญตามวรรคสาม จะต้องกระทำภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่โอน สำหรับกรณีของข้าราชการให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำหรับกรณีของลูกจ้างให้กระทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเป็นหลักฐานยื่นต่อผู้ว่าจ้าง เพื่อส่งต่อไปให้กระทรวงการคลังทราบ

หมวด ๒

ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา ๑๒ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการขององค์การมหาชน ประกอบด้วย

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมา
- (๒) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม
- (๓) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี
- (๔) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (๕) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินการ
- (๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินขององค์การมหาชน

มาตรา ๑๓ ภายใต้วัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน ให้องค์การมหาชนมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

มาตรา ๑๔ บรรดารายได้ขององค์การมหาชน ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๕ ทรัพย์สินขององค์การมหาชนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๖ ให้สิทธิการมีทรัพย์สินขององค์การมหาชนได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ขององค์การมหาชน เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การมหาชน

ให้องค์การมหาชนมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การมหาชน

มาตรา ๑๗ การใช้จ่ายเงินขององค์การมหาชน ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการขององค์การมหาชน โดยเฉพาะ

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ การกู้ยืมเงิน การถือหุ้นหรือการเข้าเป็นหุ้นส่วน การเข้าร่วมทุนในกิจการของนิติบุคคลอื่น การจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๓

การบริหารและการดำเนินงาน

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการของแต่ละองค์การมหาชน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการ โดยมีองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

คณะกรรมการมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ^{๑๓}

ภายใต้บังคับวรรคสาม คณะกรรมการขององค์การมหาชนอาจประกอบด้วยผู้แทนของส่วนราชการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งก็ได้^{๑๔}

มาตรา ๑๙/๑^{๑๕} ผู้ใดจะดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์การมหาชนเกินกว่าสามแห่งไม่ได้ ทั้งนี้ ให้นับรวมการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งและการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งกรรมการด้วย

การนับจำนวนการดำรงตำแหน่งกรรมการตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งที่ได้มีการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๒๐ ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่ง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าและไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

^{๑๓} มาตรา ๑๙ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๔} มาตรา ๑๙ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๕} มาตรา ๑๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๗) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งองค์การมหาชน จำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการขององค์การมหาชนนั้น

มาตรา ๒๑ ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การมหาชนนั้น หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การมหาชนนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่องค์การมหาชนเป็นผู้ถือหุ้น

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๒๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๔^{๑๖} คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินการขององค์การมหาชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานขององค์การมหาชน

(๒) อนุมัติแผนการลงทุนและแผนการเงินขององค์การมหาชน

(๓) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับองค์การมหาชนในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การมหาชน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ง) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินขององค์การมหาชน

(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ฉ) การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

(ช) การกำหนดขอบเขตเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้ตรวจสอบภายใน

(ซ) การกำหนดรูปแบบผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การมหาชน และเครื่องหมายขององค์การมหาชน

(๔) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกำหนด

^{๑๖} มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๒๔/๑^{๑๗} ในการควบคุมดูแลการดำเนินงานขององค์การมหาชน ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ ความซื่อสัตย์สุจริต การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน

มาตรา ๒๕^{๑๘} คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน และมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบตามมาตรา ๒๔ (๓) (ง) และคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

มาตรา ๒๖^{๑๙} ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการตรวจสอบ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๗ ให้องค์การมหาชนมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง ซึ่งจะเรียกชื่อตำแหน่งเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งก็ได้

คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๗/๑^{๒๐} ในการแต่งตั้งผู้อำนวยการต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีเหตุต้องแต่งตั้งผู้อำนวยการ และหากมีเหตุผลจำเป็นให้คณะกรรมการขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการรายงานผลให้ กพม. เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

มาตรา ๒๘^{๒๑} ผู้อำนวยการนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) สามารถทำงานให้แก่องค์การมหาชนได้เต็มเวลา

^{๑๗} มาตรา ๒๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๑๘} มาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๑๙} มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๒๐} มาตรา ๒๗/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๒๑} มาตรา ๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๘) ไม่เป็นผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การมหาชนอื่น

(๙) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ปฏิบัติงาน ขององค์การมหาชนอื่น

(๑๐) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การมหาชนนั้น หรือในกิจการที่ เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การมหาชนนั้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๒๙ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๓๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ

(๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ หย่อนความสามารถ

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นผู้อำนวยการ

มติของคณะกรรมการให้ออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่โดยไม่นับรวมตำแหน่งผู้อำนวยการ

การขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘ (๒) ให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามกำหนด เวลาในสัญญาจ้าง^{๒๒}

^{๒๒} มาตรา ๓๐ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๓๑^{๒๓} ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ และประกาศของคณะกรรมการ

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ วรรคสอง ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชนทุกตำแหน่ง

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการขององค์การมหาชน

มาตรา ๓๒ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชนออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การมหาชนโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๓ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนขององค์การมหาชน เพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในองค์การมหาชน

มาตรา ๓๕^{๒๔} เจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

(๓) สามารถทำงานให้แก่องค์การมหาชนได้เต็มเวลา

^{๒๓} มาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๒๔} มาตรา ๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๘ (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๑๐)

(๕) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนอื่น เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๓๖

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศซึ่งองค์การมหาชนมีความจำเป็นต้องจ้างตามลักษณะงานขององค์การมหาชนนั้น

มาตรา ๓๕/๑^{๒๔} การขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๕ (๒) ให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามกำหนดเวลาในสัญญาจ้าง

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานขององค์การมหาชน รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อาจขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างในองค์การมหาชนเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น แล้วแต่กรณี

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ และให้นับเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในองค์การมหาชนสำหรับการคำนวณบำเหน็จ บำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓๖ ขอลกลับเข้ารับราชการหรือปฏิบัติงานในสังกัดเดิมภายในกำหนดเวลาที่อนุมัติ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติตามมาตรา ๓๖

มาตรา ๓๘ กิจการขององค์การมหาชนไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การมหาชนต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

^{๒๔} มาตรา ๓๕/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๓๘/๑^{๒๖} เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะและต้องไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และรายละเอียดแห่งการใช้เสรีภาพในการรวมกลุ่ม ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

หมวด ๕

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานขององค์การมหาชน

มาตรา ๓๙^{๒๗} การบัญชีขององค์การมหาชน ให้จัดทำตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีและการพัสดุขององค์การมหาชน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และลงโทษทางวินัยของผู้ตรวจสอบภายใน ให้ผู้อำนวยการและคณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาร่วมกันแล้วเสนอให้คณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อนจึงดำเนินการได้

มาตรา ๔๐ ให้องค์การมหาชนจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผล การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์การมหาชน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึก รายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการ

^{๒๖} มาตรา ๓๘/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๒๗} มาตรา ๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๔๑ ให้องค์การมหาชนทำรายงานปีละครั้งเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานขององค์การมหาชนในปีที่ล่วงมาแล้ว และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา ๔๒^{๒๘} เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การมหาชน และเพื่อให้องค์การมหาชนมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการตามความเหมาะสม ภายใต้การกำกับดูแลโดยมีเป้าหมายที่แน่ชัด ให้องค์การมหาชนอยู่ภายใต้ระบบการประเมินผลขององค์การมหาชนตามที่ กพม. กำหนด

หมวด ๖ การกำกับดูแล

มาตรา ๔๓^{๒๙} ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชน มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชน นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชนนั้น เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้องค์การมหาชนชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำขององค์การมหาชน ที่ขัดต่อกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชน นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์การมหาชนนั้น ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการได้

หมวด ๗ การยุบเลิก

มาตรา ๔๔ องค์การมหาชนเป็นอันยุบเลิกในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
(๑) เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการดำเนินกิจการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

^{๒๘} มาตรา ๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๒๙} มาตรา ๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) เมื่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนนั้นเสร็จสิ้นลง และรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนนั้น ได้ประกาศยุติการดำเนินการขององค์การมหาชนนั้นในราชกิจจานุเบกษา

(๓) ในกรณีนอกจาก (๑) และ (๒) เมื่อรัฐบาลเห็นควรยุบเลิกการดำเนินการขององค์การมหาชน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกายุบเลิก

ให้สภาพนิติบุคคลขององค์การมหาชนดำรงอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๔๕

มาตรา ๔๕ ทรัพย์สินขององค์การมหาชนเป็นทรัพย์สินของรัฐ และเมื่อมีการยุบเลิกองค์การมหาชน ให้มีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชีรวมทั้งการโอนหรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่และการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรขององค์การมหาชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐ หรือการดำเนินงานตามแผนงานหรือนโยบายเพื่อจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะมักจะมีปัญหาความสลับซับซ้อน ความขัดแย้งในการดำเนินการ การซับซ้อนของความรับผิดชอบในระหว่างส่วนราชการ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความล่าช้า และความไม่ยืดหยุ่นของกฎระเบียบราชการ ดังนั้น เพื่อลดปัญหาดังกล่าว และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการจัดระบบบริหารแนวใหม่สำหรับภารกิจของรัฐที่มีลักษณะเฉพาะในบางกรณีให้มีความคล่องตัว และมีการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตลอดจนเพื่อบูรณาการให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้ารวมกันทำงานอย่างมีเอกภาพ และประสานงานกันเพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน ซึ่งต้องอาศัยความเร่งด่วน จึงสมควรมีกฎหมายให้ฝ่ายบริหารสามารถตั้งหน่วยงานบริหารเป็นองค์การมหาชนที่แตกต่างไปจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙^{๓๐}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๒๑ ให้องค์การมหาชนทุกแห่งดำเนินการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไปยังคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการดำเนินการแทนและเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการขององค์การมหาชนตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคณะกรรมการขององค์การมหาชนนั้น จนครบวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งดังกล่าว

การนับวาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งขององค์การมหาชนตามวรรคหนึ่ง ให้นับต่อเนื่องกับการนับวาระตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนและตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

^{๓๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓/ตอนที่ ๑๒ ก/หน้า ๑/๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

มาตรา ๒๓ ผู้ใดดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์การมหาชนอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเกินกว่าจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๑๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้นั้นลาออกจากตำแหน่งกรรมการขององค์การมหาชนหนึ่งองค์การมหาชนใด หรือมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนแล้วแต่กรณี จนเหลือไม่เกินจำนวนที่กำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้ามิได้ดำเนินการดังกล่าว ในกรณีที่เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งทั้งหมดตั้งแต่วันถัดจากวันครบกำหนดสามสิบวัน ในกรณีที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งห้ามมิให้ได้รับเบี้ยประชุมหรือผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังครบกำหนดสามสิบวัน จนกว่าจะได้มีการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนจนเหลือไม่เกินจำนวนที่กำหนด

มาตรา ๒๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีคุณสมบัติหรือไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น แล้วแต่กรณี เว้นแต่การขาดคุณสมบัติหรือการมีลักษณะต้องห้ามนั้นเกิดขึ้นภายหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับผู้อำนวยการ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการต่อไปจนครบระยะเวลาตามที่กำหนดในสัญญาจ้าง

มาตรา ๒๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการจัดตั้งองค์การมหาชนยังขาดมาตรการส่งเสริมและการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรและบุคคล จึงไม่อาจบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักการบริหารงานภาครัฐแบบใหม่ สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชนเพื่อรับผิดชอบในการเสนอแนะนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การพัฒนา และหลักเกณฑ์กลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกองค์การมหาชนต่อคณะรัฐมนตรี ปรับปรุงองค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการขององค์การมหาชนและผู้อำนวยการขององค์การมหาชน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะทำให้การบริหารงานและการปฏิบัติการกิจขององค์การมหาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้